

statsforvalteren for troms og finnmark

Deres ref:

Vår ref: 2023/92688

Dato: 04.07.2023

Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INNSIGELSE - KOMMUNEPLANENS AREALDEL TROMSØ 2023-2034

Vi viser til brev fra Tromsø kommune, datert 26.4.2023, deres referanse PLAN-20/00877-258, vedr. høring og offentlig ettersyn av forslag til kommuneplanens arealdel for Tromsø kommune 2023-2034.

Innsigelsen oversendes med dette til Statsforvalteren i Troms og Finnmark for samordning og utsending av felles høringsbrev.

I henhold til Lov om planlegging og byggesaksbehandling (pbl) §§11-16 jf. 5-4 kan Mattilsynet fremme innsigelse til planforslag.

Av pbl § 5-4 første ledd følger det at «Berørt statlig og regionalt organ kan fremme innsigelse til forslag til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde.».

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for drikkevann med ansvar for å ta vare på nasjonale og regionale føringer i plansaker som kan påvirke drikkevann.

For å beskytte folks helse (drikkevannsforskriften §1) er det viktig at det planlegges for sikker levering av helsemessig trygt og nok drikkevann, jf drikkevannsforskriften §9, leveringssikkerhet. Det er av vesentlig regional betydning at kommunen planlegger slik at kommunens innbyggere er sikret levering av helsemessig trygt og nok drikkevann. Vi viser til drikkevannsforskriftens § 26 om kommunens plikter.

Vi viser til vårt innspill i Planforum den 3.5.23. Her ga vi uttrykk for forventning om at bl.a. følgende ble ivaretatt ved utarbeiding av ny KPA:

Drikkevannshensynet kommer tydelig fram i arealformålene, sammen med synlige hensynssoner og klare bestemmelser, herunder rekkefølgebestemmelser som sikrer etterlevelse og videreføring inn i det øvrige planarbeidet i kommunen.

Til denne planen fremmer vi innsigelse fordi vi mener at kommuneplanen ikke sikrer:

1. Beskyttelse av drikkevannskilder gjennom hensynssoner med bestemmelser

- Fastsetting av hensynssoner, som innbefatter nedbørsfelt og drikkevannskilde vil bidra til redusert risiko for forurensende avrenning i forbindelse med nye tiltak
- Det må knyttes bestemmelser til hensynssonene som beskriver tillatt og ikke tillatt aktivitet. Det vil være forskjellige bestemmelser som gjelder for de enkelte vannforsyningene da hver og en er spesiell, men samtidig vil det finnes mange sammenfallende bestemmelser som er aktuelle.
- I den gamle KPA, som denne skal erstatte, var det inntegnet hensynssoner for de kommunale og noen private vannverk. Det er imidlertid en del private drikkevannsforsyninger som ikke er tatt med.

For at Mattilsynet skal trekke innsigelsen må dere:

- Sørge for et kart i KPA som viser hensynssoner for alle vannforsyninger over 10 kubikk/dag (50 pe), og/eller som har sårbare abonnenter og/eller næringsmiddelvirksomheter.
- Lage planbestemmelser til hensynssonene som beskriver ikke tillatt/tillatt aktivitet.

2. Nok og trygt drikkevann gjennom tydelige føringer for løsninger for vannforsyning, - rekkefølgebestemmelser

- Vi leser ut av KPA at det planlegges flere nye anlegg (turist, bolig...). Det er veldig viktig at man forsikrer seg om at det er nok, og godt nok vann til disse etableringene.
- KPA må inneholde krav om at vann og avløp skal være ferdig etablert, og har sikker levering av tilstrekkelige mengder vann av drikkevannskvalitet, før boliger, fritidsboliger m.v. tas i bruk.

For at Mattilsynet skal trekke innsigelse må dere:

- Gi rekkefølgebestemmelser for dette i kommuneplanens arealdel. Rekkefølgebestemmelsene må videreføres til hver enkelt reguleringsplan som utarbeides.
- Ha overordnede føringer for å sikre nok- og trygt drikkevann ved etablering av boliger, næring og fritidsbebyggelse. (Det må da vise til at man har tatt hensyn til fremtidige klimaendringer).
- Stille klare krav om at vannforsyningen er på plass før det etableres nye boliger eller virksomheter.

Leveringssikkerhet for nok og trygt drikkevann vil være en avgjørende forutsetning for folkehelsen, samfunnssikkerheten og bærekraftig kommuneutvikling. Klimaendringene vil påvirke og utfordre vannforsyningen i framtiden. Ut fra disse perspektivene mener vi at hensynet til vannforsyningssystemet og leveringssikkerhet må forankres i planbeskrivelse og planbestemmelser.

Relevant regelverk, nasjonale og regionale føringer:

Kommunen skal, i samsvar med folkehelseloven kapittel 2, ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk, jf. Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften). Nasjonale mål for vann og helse, vedtatt av regjeringen i 2014 har konkrete mål som skal ivaretas spesielt for å sikre vannforsyninger gjennom tiltak i planer. Herunder er mål om å knytte utilfredsstillende separate og små fellesanlegg til felles vannforsyning der kvaliteten lettere kan kontrolleres. Kommunen må ha oversikt over antall innbyggere som ikke er tilknyttet

vannforsyninger der drikkevannet kontrolleres, og fastsette målsetninger i planen for å tilknytte flere til fellesanlegg med god drikkevannskvalitet og hvor vannet kontrolleres.

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023 er det tydelige forventninger til kommuner og Fylkeskommune. Det fremheves at det er viktig at vannforekomster som benyttes til vannforsyning beskyttes mot forurensning slik at brukerkonflikter kan unngås og at befolkningen er sikret tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann. Sikring av drikkevannskilder og areal til infrastruktur for vann og avløp er en viktig del av kommunale planer. I drikkevannsforskriftens § 4 har vi en hovedsetning med det klare budskapet; *“det er forbudt å forurense drikkevann”*. Dette forbudet gjelder alle aktiviteter, også friluftsliv. Eksempler på dette kan være at man anlegger organiserte og kartfestede turstier, eller andre friluftrelaterte aktiviteter i nedslagsfelt.

I drikkevannsforskriftens § 9 står det at vannverkseier skal sikre nok vann, også under krise/katastrofer. Det er derfor krav om reservevann og krisevann. Dette må det også tas hensyn til når det planlegges og settes av arealer for nye aktiviteter.

Faglige råd

Arealformål - Bebyggelse og anlegg.

Når det planlegges utlegging av nye bolig- (herunder fritidsboliger) eller industriområder, eller fortetting innenfor eksisterende bebyggelsesområder, må kommunen vurdere muligheten for å knytte disse til eksisterende vannforsyningssystemer i nærheten eller om nødvendig til nytt fellesanlegg. Dette for å oppnå hygienisk tilfredsstillende, hensiktsmessige og kostnads- og driftseffektive løsninger for vannforsyningen. Dette må gå klart fram av hovedplan for vann og avløp.

Vi ser at det planlegges slik utbygging i Kvaløyvågen, Ringvassøy, Vengsøy og Lakselvbukt. Vi har tidligere påpekt eventuell mangel på vann i (eks.) Kvaløyvågen under høringer. Men vi har fremdeles ikke fått noen løsning på dette. Vi mener det er svært viktig at drikkevann er på plass før man etablerer boliger.

Eksisterende private vannforsyningssystemer med uklare eierforhold og/eller utilfredsstillende vannkvalitet og leveringssikkerhet skal oppgraderes eller knyttes til eksisterende vannforsyningssystemer slik at man oppnår hygienisk tilfredsstillende, hensiktsmessige og kostnads- og driftseffektive enheter.

Arealformål - Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone – med underformål: - ferdsel, farleder, fiske, akvakultur, drikkevann, natur- og friluftsområder hver for seg eller i kombinasjon.

Bestemmelser bør omfatte aktiviteter som kan overføre smitte og avrenning til vassdrag, og reduserer forurensende avrenning fra arealer eller andre kilder som har utslipp til vannkilder. Mattilsynet har registrert flere tilfeller hvor det oppstår konflikt mellom vannforsyning (tilsigsområder) og friluftsliv. Dette er spesielt alvorlig der man legger til rette med tursti, klopping osv.. i områder hvor det er etablert vannforsyning.

Drikkevannshensynet til etablerte vannforsyninger og fremtidige drikkevannskilder må komme tydelig frem i planene. Gjennom planarbeidet bør det vurderes å beskytte eventuelle kjente grunnvannsressurser eller egnede overflatevannkilder som pr. i dag ikke anvendes til uttak av drikkevann. Dette kan gjøres ved å fastsette hensynssone etter PBL 11-8 bokstav d) - båndlegging etter andre lover, f.eks. beskyttelse av fremtidige drikkevannskilder, jf. vannressursloven § 13 fjerde ledd og vedtak etter vannforskriften.

KONKLUSJON

Det er gjort mye bra arbeid med denne planen, og Mattilsynet ser det svært positivt at hensynet til drikkevann er tatt med. Dere er definitivt på riktig vei nå. De store kjente vannanleggene vil man ta hensyn til. Anleggene som vi oftest ser har behov for å komme med i bestemmelser, nemlig små private og (enkeltforsyninger), er imidlertid ikke tatt med her. Disse må først og fremst lokaliseres, før man får de med i bestemmelsene i planen. Mattilsynet har veiledet kommunen ved etaten «Vann- og avløp» med hvor de forskjellige vannforsyningene er. Det ble da tegnet inn på kart, slik at dette skal finnes.

Vår vurdering er at det er så store mangler at vi vil fremme innsigelse. Dette for å komme i forhandlingsposisjon hos Statsforvalteren, og for å få på plass det vi har nevnt ovenfor.

Med hilsen

Tom-Arne Hansen

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Kopi til

Tromsø kommune

Postboks 6900

9299

TROMSØ